

Kuhmo 26.02.2013

Valtiovarainministeriö

PL 28

27. 02. 2013

00023 VALTIONEUVOSTO

Selvityspyyntönne

LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Valtionvarainministeriö on kirjeessään 22.11.2012 lähettänyt kuntiin lausuntopyynnön kuntarakennelakiluonnoksesta. Lausunnot pyydetään viimeistään 7.3.2013 mennessä.

Lausuntopyynnössä pyydetään kantaa

1. selvitysvelvollisuuteen ja –perusteisiin
2. määräaikoihin ja menettelyyn
3. valtiovallan toimivaltaan
4. yhdistymisavustuksiin, niiden ehtoihin ja määrään sekä
5. sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamiseen asiasta tehtyjen palvelurakennelinjausten perusteella

Kuhmon kaupunki antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon:

1. Selvitysvelvollisuus ja –perusteet

Kuhmon kaupunki huomauttaa kuntarakennelakiluonnoksen kriteereistä, jotka ovat osin vaikeaselkoisia. Kriteerejä voidaan tulkita eri tavalla, eivätkä ne ota huomioon sitä työtä, mitä kunnissa on tehty tai jätetty tekemättä palvelujen kehittämiseksi. Niissä ei ole palvelujen tehokkuutta tai laatua kuvaavaa mittaria. Näin ollen kriteerit eivät pureudu syvimpään ongelmaan eli julkisten menojen kasvuun ja tulojen riittämättömyyteen.

Kuntarakennelakiluonnoksessa kuntaliitosselvitystarvetta määrittävät väestöpohja, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti, yhdyskuntarakenne sekä kunnan talous. Jos yksikin kriteeri täyttyy, kuntaliitosselvitystarve on olemassa. Kuhmon kaupunki katsoo, että **kuntaliitosselvitys ei saa automaattisesti johtaa kuntaliitokseen tai**

kuntaliitoksiin, kuten lain perusteluissa yksiselitteisesti kuvataan.

Kriteereiden tulisi olla tavoitteellisia, tehokkuutta ja laatua kuvaavia. Kuntien tulee sallia tehdä päätös mahdollisesta liitoksesta tai yhteistyön lisäämisestä itsenäisesti paikallisista, etäisyydet ja palvelutarpeet huomioon ottavista lähtökohdista käsin.

Mekaaninen 20 000 asukkaan väestöpohja kuntarakenneselvityksen pohjana on ongelmallinen ja myös ristiriidassa julkisuuteen tuotujen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytäntöjen kanssa.

Kainuussa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa 1.1.2013 alkaen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Kuhmon kaupunki katsoo, että kuntien täällä juuri käynnistämä sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on hyvä käytäntö tuottaa ao palveluja ja kehittää niiden kustannustehokkuutta.

Huomio kuntayhtymissä on kiinnittynyt päätöksenteon etäännyttämiseen peruskunnista. **Peruskuntien omistajaohjauksessa onkin parantamisen varaa, mutta omistajaohjauksen parantaminen on asukkaiden tasavertaisuuden toteutumisen kannalta varmempi tie kuin maantieteellisesti laajojen kuntien perustaminen.**

Paras-hanke vähensi kuntien lukua neljänneksellä, mutta sen seurantaan perustetun ARTTU-hankkeen mukaan liitoskunnissa menot itse asiassa kasvoivat itsenäisyytensä säilyttäneitä nopeammin.

Vahvan peruskunnan ohella tulee ehdottomasti sallia kuntien välinen tiivis yhteistyö ja sen kasvattaminen, mikäli vahvaa peruskuntaa ei muodostu alueelle tai osa kunnista jäisi vahvan peruskunnan ulkopuolelle. Kainuussa opittiin Kainuun hallintokokeilun aikana tekemään yhteistyötä, ja sitä halutaan jatkaa.

Kuntauudistuksessa kunta- ja palvelurakennemuutoksia tulee kriisikuntia lukuun ottamatta tehdä vain siten, että ne toteutetaan paikallisesti kunnissa tehtävillä päätöksillä ja aloite muutokseen lähtee kunnista.

Kuhmon kaupunki edellyttää, että tuleva rakennelaki mahdollistaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kaltaiset yhteenliittymät ja kuntien välisen yhteistyön ja palvelujen ja niiden tehokkuuden ja tuotantotapojen kaikinpuolisen kehittämisen.

Kuntajakoselvityksen kriteereihin tulee lisätä palvelujen tuottamisen tehokkuutta ja laatua koskevia mittareita.

Määräaikojen ja menettelyjen suurin puute on, että tätä lausuntoa kirjoitettaessa ei ole tietoa valtionosuusuudistuksen sisällöstä. Raha on tehokkain ohjauskeino.

Kuhmon kaupunki pitää perusteltuna, että kuntarakennelakiluonnoksesta pyydetään laajalti lausuntoja. Määräajassa oli hyvää se, että uuden valtuustokauden 2013 – 2016 kaupunginvaltuusto antaa lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta. Ongelmana kuitenkin on, että uudella valtuustolla ei ole riittävästi aikaa perehtyä kuntapalveluihin ja kuntarakennelakiluonnokseen.

Rakenneselvitysten tekemiseen varattu neljän kuukauden aika on liian lyhyt, aikaa tulee jatkaa.

Kuntarakenneuudistuksen etenemissuunnitelmat ovat eläneet ja muuttuneet. Epäselvyys ja päätösten viivästyminen ovat viivyttäneet kuntien palvelujen kuten sosiaali- ja terveystalvelujen kustannustehokkuuden välttämätöntä parantamista.

Johdonmukaista olisi ollut edetä Kuhmon kaupungin jo aiemmassa uudistusta koskevassa lausunnossa esille tuoman tiekartan mukaan siten, että

1. kalleimpien julkisten menojen eli sosiaali- ja terveystalvelujen uudistaminen olisi ratkaistu ensin
2. ja viipymättä sen jälkeen olisi käyty läpi valtiovallan ja kuntien välinen tehtäväjako em palvelujen hoidossa.
3. valtion ja kuntien työnjaosta sopimisen jälkeen olisi ollut rahoitusjärjestelmän uudistuksen vuoro
4. ja vasta sen jälkeen olisi voitu pohtia, minkä kokoisina ja millä rakenteella kunnat voivat palvelunsa tuottaa.

Johdonmukaisuuden vaatimusta Kuhmon kaupunki perustelee sillä, että kuntakentän ainoa suuri ja ratkaisematon ongelma on juuri sosiaali- ja terveystalvelujen hallitsematon kasvu, ei oikeastaan mikään muu. Ilman tietoa valtionosuusjärjestelmän uudistuksen linjauksista rakennelakiin on hyvin vaikea ottaa kantaa.

3. Valtiovallan toimivalta

Esityksessä ei pääsääntöisesti laajennettaisi valtiovallan toimivaltaa päättää yleisesti kuntien yhdistymisestä valtuustojen sitä vastustaessa. Kuitenkin kunnan jakamisessa useampaan alueeseen erityisselvityshenkilö saisi lakiluonnoksen mukaan suuret valtuudet toimia asukkaiden ja kunnanvaltuuston tahdon vastaisesti, mitä Kuhmon kaupunki ei pidä hyvänä hallintona.

4. Yhdistämisavustukset

Kunnat saisivat avustusta laissa edellytettyjen yhdistymisselvitysten tekemisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kuntaliitosselvitysten toteuttaminen on merkittävä taloudellinen rasite kuntien nykyisessä taloustilanteessa. Selvitysten toteuttaminen kaupungin omana työnä ja oman toimen ohella lienee jokseenkin mahdotonta.

Kuhmon kaupunki vaatii, että kuntarakennelakiluonnoksen 9. luvun pykälässä 40 a oleva kohta ”Kunnalle voidaan maksaa avustusta 4 c ja 4 d §:ssä tarkoitettujen perusteiden...” muutetaan muotoon ”Kunnalle maksetaan avustusta 4 c ja 4 d §:ssä tarkoitettujen perusteiden...”.

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät

Suomen perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja 9 § mukaan jokaisella Suomen kansalaisella on oikeus valita asuinpaikkansa. Perustuslain 19 § mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslain toteuttamiseksi myös harvaanasutun, pitkien etäisyyksien pohjoisessa Suomessa tulee taata kansalaisten yhdenvertaisuus riittävien terveyspalvelujen saannissa.

Kainuun hallintokokeilun aikana Kuhmon kaupunki sai alijäämänsä katetuksi, ja sen itse tuottamista palveluista esimerkiksi sivistyspalvelujen kustannukset kohosivat kokeilun aikana ainoastaan prosentilla. Tämä edellytti mm htv-raamin kutistumista - 13%:lla (esimiesportaassa - 16%) ja palvelujen jatkuvaa kehittämistä. Tällä hetkellä valtionosuuksien ennustetaan pienenevän, verotulojen pysyvän liki samalla tasolla, mutta kalleimman kustannettavan, kaupungin tuloista 62 % tarvitsevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvavan 7-8 % vuosivauhtia. **Tämä peruspalvelujen rahoituksen yhtälö on mahdotonta ratkaista vireillä olevan uudistuksen eväillä, ellei sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvastuuta saateta radikaalisti suurempiin yksiköihin mitä Suomessa on tähän mennessä totuttu ja samalla niiden rahoituspohjaa muuteta.**

Kuhmon kaupunki edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rahoitus kootaan Kelalta, valtiolta ja kunnilta samaan lähteeseen väestöpohjaltaan riittäville alueille samalla kaikin keinoin varmistaen, että suomalaiset saavat riittävät peruspalvelut myös harvaanasutuilla alueilla.

KUHMON KAUPUNGINHALLITUS

Eila Valtanen
kaupunginjohtaja

Juhana Juntunen
hallintojohtaja

Kaupunginhallitus	§ 32	29.01.2013	-	248
Kaupunginhallitus	§ 64	05.02.2013		
Kaupunginvaltuusto	§ 32	19.02.2013		

KUHMON KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

238/1/112/2012

KHALL § 32

Lisätietoja antaa kaupunginjohtaja Eila Valtanen puh. 044 725 5220.

Kaupunginjohtaja, hallintojohtaja

Hallinnon- ja aluekehityksen ministerityöryhmä linjasi ja hyväksyi 15. marraskuuta 2012 hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkusen johdolla kuntarakennelakiluonnoksen lähetettäväksi lausuntokierrokselle kuntiin. Rakennelakiluonnos saapui lausunnolle viikolla 47/2012 ja lausuntoaika päättyy 7.3.2013. Lausuntopyynnön mukana kuntiin lähetetään linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteesta.

Kuntauudistuksen tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Vahvan peruskunnan katsotaan muodostuvan työssäkäyntialueista, olevan riittävän suuri pystyäkseen itsenäisesti vastaamaan peruspalveluista vaativaa erikoissairaanhoidon ja vastaavasti vaativia sosiaalihuollon palveluja lukuunottamatta. Vahva peruskunta kykenee tulokselliseen elinkeinopolitiikkaan ja kehittämistyöhön ja voi tehokkaasti vastata yhdyskuntarakenteiden hajautumiskehitykseen.

Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvityksestä sekä kuntauudistukseen liittyvistä muista uudistuksista Kuhmon kaupunginvaltuusto antoi lausunnon kokouksessaan 13.3.2012 (§17).

Lakiluonnoksessa esitetään muutettavaksi nykyistä kuntajakolokia, jonka nimike muutettaisiin sisältöä paremmin vastaavaksi kuntarakennelakiksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntarakenneluudistuksen tavoitteista, kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspäätteistä ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä.

Lakiluonnoksen mukaan kunnan tulisi selvittää kuntien yhdistymistä, jos se täyttää yhdenkin laissa säädetyistä selvityspäätteistä. Selvityspäätteet koskevat palvelujen edellyttämää väestöpohjaa, työpaikkaomavaraisuutta, työssäkäyntiä ja yhdyskuntarakennetta sekä kunnan taloudellista tilannetta. Kunta ei kuitenkaan voisi jättäytyä selvityksen ulkopuolelle, vaikkei yksikään selvityspäätteistä täytyisi, jos alueella ei muutoin ole saavutettavissa toiminnallista kokonaisuutta. Selvitysalueen tulisi täyttää kuntajaon muuttamisen

Kaupunginhallitus	§ 32	29.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 64	05.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 32	19.02.2013

edellytykset kuten perustuslain kielellisten oikeuksien turvaamista koskevat edellytykset.

Laissa säädettäisiin selvityksen tavoitteesta ja vähimmäissisällöstä. Selvityksen tavoitteena olisi saada aikaan esitys kuntien yhdistymisestä ja siihen liittyvä yhdistymissopimus. Selvityksen tulisi kuitenkin aina sisältää vähintään suunnitelma hallinnon ja palvelujen järjestämisestä sekä palvelujen tuottamisesta selvitysalueella sekä selvitykset yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan ja taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi selvityksessä tulee olla arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien ja lähidemokratian toteutumisesta sekä yksityiskohtainen arvio kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista. Muita kuin yksikielisiä kuntia sekä saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvia kuntia koskevassa selvityksessä on arvioitava kielellisten oikeuksien toteutumista.

Kunnat voisivat hakea poikkeusta valtiovarainministeriöltä palveluiden edellyttämää väestöpohjaa koskevasta selvitysperusteesta muun muassa erityisen harvan asutuksen, suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien tai saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamisen perusteella. Poikkeusta harkitaan aina tapauskohtaisesti suhteessa alueen kokonaisuuteen sekä toisaalta kunnan itsenäisiin edellytyksiin järjestää palveluja asukkailleen. Poikkeusta haettaessa valtiovarainministeriö neuvottelisi niiden kuntien kesken, joita päätös koskisi.

Sen sijaan työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennepöytäkirjan osoittamasta selvitysalueesta voitaisiin poiketa ainoastaan erityisen kuntajakoselvityksen perusteella. Valtioneuvosto voisi päättää kuntien yhteisestä hakemuksesta kuntien yhdistymisestä mainituista selvitysperusteista poikkeavalla alueella, mikäli tämä olisi erityisen kuntajakoselvityksen perusteella arvioituna riittävän perusteltua lain tavoitteet ja edellytykset huomioon ottaen. Työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennepöytäkirjan perusteista poikkeamisesta ei siten tehtäisi erillisiä poikkeuspäätöksiä.

Kuntien on tehtävä laissa edellytetyt selvitykset ja mahdolliset niihin perustuvat yhdistymisesitykset 1.4.2014 mennessä. Kunnat saisivat myös avustusta laissa edellytettyjen yhdistymisselvitysten tekemisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Esitysten tekeminen määräaikaan mennessä sekä liitoksen tekeminen vuosien 2014 – 2017 alusta on myös yhdistymisavustusten maksamisen ja valtionosuuksien vähenemisen korvaamisen edellytyksenä.

Kaupunginhallitus	§ 32	29.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 64	05.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 32	19.02.2013

Kuntien tulee ilmoittaa valtiovarainministeriölle 30 päivään marraskuuta 2013 mennessä, minkä kunnan tai kuntien kanssa se selvittää kuntien yhdistymistä. Hallitus arvioi kuntauudistuksen etenemistä vuoden 2013 lopussa.

Mikäli kunta ei ole 1.4.2014 mennessä tehnyt esitystä yhdistymisestä, voi valtiovarainministeriö määrätä tarvittaessa erityisen kuntajakoselvityksen toimittamisesta. Erityisten kuntajakoselvitysten kustannukset maksettaisiin valtion varoista.

Päätöksenteko kuntien yhdistymisestä perustuisi pääsääntöisesti kuntien yhteiseen esitykseen. Valtioneuvosto voisi hylätä kuntien yhteisen esityksen, jos esitetty yhdistyminen olisi ilmeisesti vastoin kuntajaon muuttamisen edellytyksiä.

Valtioneuvosto voisi päättää kuntien yhdistymisestä valtuuston vastustuksesta huolimatta tilanteessa, jossa erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyssä olevan kunnan asukkaiden palvelujen turvaaminen edellyttää kuntajaon muutosta. Lakiin lisättäisiin säännökset arviointimenettelyyn kytkeytyvästä erityisestä kuntajakoselvityksestä, jonka perusteella valtioneuvosto voisi näissä tilanteissa tehdä päätöksen kuntien yhdistymisestä, jos yhdistyminen täyttää kuntajaon muuttamisen edellytykset.

Kuntien henkilöstön asema turvattaisiin vuosien 2014–2017 alusta voimaan tulevissa kuntajaon muutoksissa nykyisen tasoisena säätämällä siirtyvän henkilöstön viiden vuoden irtisanomissuojasta.

Kielilakia muutettaisiin siten, ettei kuntien yhdistyminen heikentäisi kunnan asukkaiden kielellisiä oikeuksia. Muutokset koskevat kunnan kielellisen jaotuksen määräytymistä, pöytäkirjakieltä, kilpien ja paikannimien merkitsemistä ja viranomaisten kirjeenvaihtokieltä.

Lisätietoja antaa kaupunginjohtaja Eila Valtanen puh. 044 725 5220 ja hallintojohtaja Juhana Juntunen 044 725 5222.

Hallintojohtajan päätösesitys:

Kaupunginhallitus päättää käydä lähetekeskustelun em. kuntarakennelakiluonnoksesta. Lausunto valmistellaan siten, että kaupunginvaltuusto voi päättää lausunnosta helmikuussa 2013 pidettävässä kokouksessa. Liite.

Kaupunginhallitus	§ 32	29.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 64	05.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 32	19.02.2013

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus hyväksyy hallintojohtajan esityksen.

Keskustelun aikana kaupunginjohtaja täydensi päätösehdotuksen kuulumaan seuraavasti: Lausunto käsitellään 5.2.2013 kaupunginhallituksen kokouksessa, johon tehdään esille tulevat täydennykset.

Päätös:

Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan täydennetyn päätösehdotuksen.

KHALL § 64

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus täydentää tarvittaessa lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta ja esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy liitteen mukaisen lausunnon.

Päätös:

Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

KVALT § 32

Liite.

Valtuutettu Markku Pietikäinen esitti, että lausunnossa on korostettava lähidemokratiaa ja läheisyysperiaatetta.

Puheenjohtaja totesi, että Pietikäisen esitystä ei kannatettu, joten esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi kaupunginvaltuuston hyväksyneen kaupunginhallituksen esityksen.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta sekä säädetyllä tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana helmikuun 25. päivänä 2013 kaupunginvirastossa yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Kuhmossa helmikuun 26. päivänä 2013

Virallisesti _____

Juhana Juntunen
pöytäkirjanpitäjä

virka-asema

(LUONNOS)

Valtiovarainministeriö

Selvityspyyntö

LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö on kirjeessään 22.11.2012 lähettänyt kuntiin lausuntopyynnön kuntarakennelakiluonnoksesta. Lausunnot pyydetään viimeistään 7.3.2013 mennessä.

Lausuntopyynnössä pyydetään kantaa

1. selvitysvollisuuden ja –perusteisiin
2. määräaikoihin ja menettelyyn
3. valtiovallan toimivaltaan
4. yhdistymisavustuksiin, niiden ehtoihin ja määrään sekä
5. sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamiseen asiasta tehtyjen palvelurakennelinjausten perusteella

Kuhmon kaupunki antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon:

1. Selvitysvollisuus ja –perusteet

Kuhmon kaupunki huomauttaa kuntarakennelakiluonnoksen kriteereistä, jotka ovat osin vaikeaselkoisia. Kriteerejä voidaan tulkita eri tavalla, eivätkä ne ota huomioon sitä työtä, mitä kunnissa on tehty tai jätetty tekemättä palvelujen kehittämisessä. Niissä ei ole palvelujen tehokkuutta tai laatua kuvaavaa mittaria. Näin ollen kriteerit eivät pureudu syvimpään ongelmaan eli julkisten menojen kasvuun ja tulojen riittämättömyyteen.

Kuntarakennelakiluonnoksessa kuntaliitosselvitystarvetta määrittävät väestöpohja, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti, yhdyskuntarakenne sekä kunnan talous. Jos yksikin kriteeri täyttyy, kuntaliitosselvitystarve on olemassa. Kuhmon kaupunki katsoo, että kuntaliitosselvitys ei saa automaattisesti johtaa kuntaliitokseen tai kuntaliitoksiin, kuten lain perusteluissa yksiselitteisesti kuvataan.

Kriteereiden tulisi olla tavoitteellisia, tehokuutta ja laatua kuvaavia. Kuntien tulee sallia tehdä päätös mahdollisesta liitoksesta tai yhteistyön lisäämisestä itsenäisesti paikallisista, etäisyydet ja palvelutarpeet huomioon ottavista lähtökohdista käsin.

Mekaaninen 20 000 asukkaan väestöpohja kuntarakenneselvityksen pohjana on ongelmallinen ja myös ristiriidassa julkisuuteen tuotujen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiskäytäntöjen kanssa.

Kainuussa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuottaa 1.1.2013 alkaen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Kuhmon kaupunki katsoo, että kuntien täällä juuri käynnistämä sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on hyvä käytäntö tuottaa ao palveluja ja kehittää niiden kustannustehokkuutta.

Huomio kuntayhtymissä on kiinnittynyt päätöksenteon etäännyttämiseen peruskunnista. **Peruskuntien omistajaohjauksessa onkin parantamisen varaa, mutta omistajaohjauksen parantaminen on asukkaiden tasavertaisuuden toteutumisen kannalta varmempi tie kuin maantieteellisesti laajojen kuntien perustaminen.**

Paras-hanke vähensi kuntien lukua neljänneksellä, mutta sen seurantaan perustetun ARTTU-hankkeen mukaan liitoskunnissa menot itse asiassa kasvoivat itsenäisyytensä säilyttäneitä nopeammin.

Vahvan peruskunnan ohella tulee ehdottomasti sallia kuntien välinen tiivis yhteistyö ja sen kasvattaminen, mikäli vahvaa peruskuntaa ei muodostu alueelle tai osa kunnista jäisi vahvan peruskunnan ulkopuolelle. Kainuussa opittiin Kainuun hallintokokeilun aikana tekemään yhteistyötä, ja sitä halutaan jatkaa.

Kuntauudistuksessa kunta- ja palvelurakennemuutoksia tulee kriisikuntia lukuun ottamatta tehdä vain siten, että ne toteutetaan paikallisesti kunnissa tehtävillä päätöksillä ja aloite muutokseen lähtee kunnista.

Kuhmon kaupunki edellyttää, että tuleva rakennelaki mahdollistaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kaltaiset yhteenliittymät ja kuntien välisen yhteistyön ja palvelujen ja niiden tehokkuuden ja tuotantotapojen kaikinpuolisen kehittämisen.

Kuntajakoselvityksen kriteereihin tulee lisätä palvelujen tuottamisen tehokkuutta ja laatua koskevia mittareita.

2. Määräajat ja menettelyt

Määräaikojen ja menettelyjen suurin puute on, että tätä lausuntoa kirjoitettaessa ei ole tietoa valtionosuusuudistuksen sisällöstä. Raha on tehokkain ohjauskeino.

Kuhmon kaupunki pitää perusteltuna, että kuntarakennelakiluonnoksesta pyydetään laajalti lausuntoja. Määräajassa oli hyvää se, että uuden valtuustokauden 2013 – 2016 kaupunginvaltuusto antaa lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta. Ongelmana kuitenkin on, että uudella valtuustolla ei ole riittävästi aikaa perehtyä kuntapalveluihin ja kuntarakennelakiluonnokseen.

Rakenneselvitysten tekemiseen varattu neljän kuukauden aika on liian lyhyt, aikaa tulee jatkaa.

Kuntarakenneuudistuksen etenemissuunnitelmat ovat eläneet ja muuttuneet. Epäselvyys ja päätösten viivästyminen ovat viivyttäneet kuntien palvelujen kuten sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannustehokkuuden välttämätöntä parantamista.

Johdonmukaista olisi ollut edetä Kuhmon kaupungin jo aiemmassa uudistusta koskevassa lausunnossa esille tuoman tiekartan mukaan siten, että

1. kalleimpien julkisten menojen eli sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen olisi ratkaistu ensin
2. ja viipymättä sen jälkeen olisi käyty läpi valtiovallan ja kuntien välinen tehtävänjako em palvelujen hoidossa.
3. valtion ja kuntien työnjaosta sopimisen jälkeen olisi ollut rahoitusjärjestelmän uudistuksen vuoro
4. ja vasta sen jälkeen olisi voitu pohtia, minkä kokoisina ja millä rakenteella kunnat voivat palvelunsa tuottaa.

Johdonmukaisuuden vaatimusta Kuhmon kaupunki perustelee sillä, että kuntakentän ainoa suuri ja ratkaisematon ongelma on juuri sosiaali- ja terveysmenojen hallitsematon kasvu, ei oikeastaan mikään muu. Ilman tietoa valtionosuusjärjestelmän uudistuksen linjauksista rakennelakiin on hyvin vaikea ottaa kantaa.

3. Valtiovallan toimivalta

Esityksessä ei pääsääntöisesti laajennettaisi valtiovallan toimivaltaa päättää yleisesti kuntien yhdistymisestä valtuustojen sitä vastustaessa. Kuitenkin kunnan jakamisessa useampaan alueeseen erityisselvityshenkilö saisi lakiluonnoksen mukaan suuret valtuudet toimia asukkaiden ja kunnanvaltuuston tahdon vastaisesti, mitä Kuhmon kaupunki ei pidä hyvänä hallintona.

4. Yhdistämisasiavustukset

Kunnat saisivat avustusta laissa edellytettyjen yhdistymiselvitysten tekemisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kuntaliitosselvitysten toteuttaminen on merkittävä taloudellinen rasite kuntien nykyisessä taloustilanteessa. Selvitysten toteuttaminen kaupungin omana työnä ja oman toimen ohella lienee jokseenkin mahdotonta.

Kuhmon kaupunki vaatii, että kuntarakennelakiluonnoksen 9. luvun pykälässä 40 a oleva kohta "Kunnalle voidaan maksaa avustusta 4 c ja 4 d §:ssä tarkoitettujen perusteiden..." muutetaan muotoon "Kunnalle maksetaan avustusta 4 c ja 4 d §:ssä tarkoitettujen perusteiden..."

5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät

Suomen perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja 9 § mukaan jokaisella Suomen kansalaisella on oikeus valita asuinpaikkansa. Perustuslain 19 § mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslain toteuttamiseksi myös harvaanasutun, pitkien etäisyyksien pohjoisessa Suomessa tulee taata kansalaisten yhdenvertaisuus riittävien terveyspalvelujen saannissa.

Kainuun hallintokokeilun aikana Kuhmon kaupunki sai alijäämänsä katetuksi, ja sen itse tuottamista palveluista esimerkiksi sivistyspalvelujen kustannukset kohosivat kokeilun aikana ainoastaan prosentilla. Tämä edellytti mm htv-raamin kutistumista - 13%:lla (esimiesportaassa - 16%) ja palvelujen jatkuvaa kehittämistä. Tällä hetkellä valtionosuuksien ennustetaan pienenevän, verotulojen pysyvän liki samalla tasolla, mutta kalleimman kustannettavan, kaupungin tuloista 62 % tarvitsevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvavan 7-8 % vuosivauhtia. Tämä peruspalvelujen rahoituksen yhtälö on mahdotonta ratkaista vireillä olevan uudistuksen eväillä, ellei sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvastuuta saateta radikaalisti suurempiin yksiköihin mitä Suomessa on tähän mennessä totuttu ja samalla niiden rahoituspohjaa muuteta.

Kuhmon kaupunki edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rahoitus kootaan Kelalta, valtiolta ja kunnilta samaan lähteeseen väestöpohjaltaan riittäville alueille samalla kaikin keinoin varmistaen, että suomalaiset saavat riittävät peruspalvelut myös harvaanasutuilla alueille.

KUHMON KAUPUNGINHALLITUS

94 JP